

POSTANOWIENIE

Dnia 14 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 sierpnia 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanej **E. R.**

o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od udziału w sprawie o sygn. akt II KS 27/24.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanej E. R. wystąpił, na podstawie art. 29 § 7 ustawy o SN w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 EKPC z wnioskiem o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy ze skargi na wyrok sądu odwoławczego o sygnaturze akt II KS 27/24.

Uzasadniając wniosek obrońca podniósł, że powołanie Anny Dziergawki do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego nastąpiło w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na podstawie nowelizacji z dnia 8 grudnia 2017 r., co świadczy o tym, że nie spełnia minimalnego standardu bezstronności. Wskazał również na utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące sędzi Anny Dziergawki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy jest zasadny.

Przepis art. 41 k.p.k. należy interpretować mając w polu widzenia szczególny aspekt gwarancyjny instytucji wyłączenia sędziego, tj. szerzej niż tylko w aspekcie istnienia obaw o stronnictwo konkretnego sędziego; mianowicie słuszne jest również badanie na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu. Wykładnia wspomnianego przepisu może dopuszczać zatem także sądową kontrolę, czy w danej sprawie nie zachodzi obawa naruszenia standardu niezależności i bezstronności sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. W interesie całego systemu prawnego, a bezpośrednio w interesie wymiaru sprawiedliwości leży, by nie powstało w odbiorze zewnętrznym, tj. w odczuciu społecznym przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd w sposób obiektywny (por. też postanowienie SN z 25 listopada 2010 r., V KO 96/10). Potrzeba jej ochrony została już należycie utrwalona w orzeczeniach Sądu Najwyższego, zapadających w sprawach opartych na zarzutach zbliżonych do podniesionych w niniejszej sprawie (zob. postanowienie SN z 6 września 2022 r., sygn. akt II KK 44/21, postanowienie SN z 16 września 2022 r., sygn. akt III KK 339/22).

Zagadnienie, które wystąpiło na gruncie niniejszej sprawy, związane z procedurą powołań sędziowskich, było przedmiotem obszernej analizy w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2020/2/7) oraz w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), a w zakresie statusu Krajowej Rady Sądownictwa także w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Wskazane judykaty zostały wymienione również we wniosku obrońcy i zachowują one swoją aktualność także na gruncie niniejszej sprawy.

Okoliczności wskazane w w/w uchwale 3 Izb Sądu Najwyższego znajdują w pełni zastosowanie do SSN Anny Dziągawki. Jest to tym bardziej uzasadnione, że sędzia przystąpiła do udziału w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego nie tylko już po wydaniu wskazanej uchwały 3 Izb Sądu

Najwyższego ze stycznia 2020 r., a więc w pełni świadoma jej treści, ale co szczególnie uderzające po wydaniu przez sądy polskie i sądy międzynarodowe licznych orzeczeń, w których wskazano na strukturalną i ustrojową wadliwość procedury powołania sędziów z udziałem KRS ukształtowanej na podstawie ustawy z 8 grudnia 2017 r. – w świetle której niezależność i bezstronność sędziego nie jest zagwarantowana stronom w sposób wymagany przez art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Wskazana sędzia miała zatem pełną wiedzę na długo przed rozpoczęciem konkursu na stanowisko sędziego w Sądzie Najwyższym, że udział w nim oznacza akceptację dla stwierdzonej strukturalnej dysfunkcjonalności procesu wyboru, a zatem także wpłynie na ocenę tego, w jakim stopniu jest w stanie wypełnić standard sędziego niezależnego i bezstronnego. Realizacja tych wartości jest zaś nie tyle przywilejem, co przede wszystkim obowiązkiem sądu i nakazem postępowania dla każdego sędziego. Bez bezstronności, niezależności i niezawisłości nie ma ani sądu ani sędziego w rozumieniu Konstytucji, a przede wszystkim nie będzie właściwej realizacji podstawowego prawa jednostki do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji (zob. opracowania zawarte w *Bezstronność sędziego w sprawach karnych w świetle zarzutu wadliwości jego powołania*, Warszawa 2022). Fakt powołania SSN Anny Dziergawki w procedurze obarczonej wadliwością stwierdzoną w uchwale 3 Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. był zresztą już także podstawą wyłączenia tej sędzi m.in. od rozpoznania kasacji w sprawie IV KK 279/23 czy II KK 493/23.

Jedyną możliwością usunięcia wyżej omówionych, uzasadnionych wątpliwości natury konwencyjnej i konstytucyjnej, jak również zapewnienia stronie postępowania składu Sądu Najwyższego, w którym nie uczestniczą sędziowie, wobec których w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, oraz w piśmiennictwie formułowane są rzeczowe, silnie uzasadnione zastrzeżenia odnoszące się do udziału w procedurze nominacyjnej niespełniającej wymogów obiektywizmu i niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, było zatem uwzględnienie wniosku i wyłączenie SSN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy II KS 27/24. Kierując się powołanymi względami orzeczono jak w części dyspozytywnej.

[J.J.]

[ms]